

Wulpenvlucht

Driemaandelijke nieuwsbrief over natuurgebieden van Natuurpunt en de Vereniging Natuurmonumenten rondom Bezoekerscentrum De Wulp.

Nummer 34
juli
augustus
september 2008

In dit nummer
Pagina 2
Nieuwe
tentoonstelling

Pagina 3
Een woordje met ...
Rik Bosmans

Pagina 4
Bakewells Peelke

Agenda

Kettingdijk, een natuurgebied dat niet alleen staat

Idyllisch landschap in Kettingdijk (foto Theo van den Berkmortel)

In 2002 verwierf Natuurmonumenten voormalig landgoed Kettingdijk. Met zijn 131 hectare is het één van de grootste natuurgebieden die de laatste jaren door Natuurmonumenten is verworven. Kettingdijk vormt met het Wijffelterbroek een cruciaal overgangsgebied tussen de Nederlandse natuurgebieden Kruispeel, Laurabossen en het Belgische Stramprooierbroek en Smeethof. Voor het overleven van zeldzame dier- en plantensoorten zijn grote aaneengesloten natuurgebieden van levensbelang. Kettingdijk is onderdeel van het GrensPark Kempen~Broek en ligt ten zuidwesten van Weert.

Een groot deel van het gebied maakte oorspronkelijk deel uit van het Wijffelterbroek, maar werd de afgelopen eeuw begreppeld en ontgonnen. Op veel plaatsen in het gebied is loof- en naaldbos aangeplant, terwijl er verder ook graslanden aanwezig zijn. De hoge kweldruk in de greppels laat zien dat hier nog steeds veel potentie is om waardevolle natuur te ontwikkelen. In en langs de bosgreppels komen plaatselijk nog vrij veel gewone dotterbloem, holpijp, koningsvaren, wilde gagel en duizendknoopfonteinkruid voor. In de natte graslanden komen bijzondere soorten als moerasviooltje, gevleugeld hertshooi, tormentil en klein glidkruid voor.

Natuurbeheer in uitvoering

Door een aangepast beheer zullen natte loofbossen in de toekomst weer het uitzicht bepalen, net zoals in het begin van de twintigste eeuw. Dat de ingeslagen weg succesvol is, bewijst het moeras-kartelblad. Dit is een zeldzame plant van trilveenmoerassen en natte weilanden die in 2004 in het gebied werd gevonden. De tweede vondst in Nederlands Limburg! Maar ook planten zoals de koningsvaren, zeldzame dagvlinders zoals de ijsvogelvlinder, en amfibieën zoals de kamsalamander voelen zich goed thuis in het gebied.

Natuurbeleving

Recreatief is het gebied de moeite waard. De rust is weldadig. Je kunt er wandelen op wegen en paden, en er ligt een fraai uitzichtpunt aan de landsgrens. Dit is bereikbaar via een knuppelpad. Vanuit het Smeethof (België) loopt er een wandelroute.

Kettingdijk is een onderdeel van GrensPark Kempen~Broek, een gebied van ruim 18.000 ha in de driehoek Bree, Maaseik en Weert. Natuurmonumenten beheert in dit grenspark negen natuurgebieden.

natuurpunt

Redactieadres
Voor België:
Tussenstraat 10
3910 Neerpelt
Voor Nederland:
Venboordstraat 6
6005 PJ Swartbroek

Wulpenvlucht wordt gedrukt
op minder milieubelastend
papier.

Afgiftekantoor 3910
Neerpelt 1 P209049

Inlichtingen: Huub Joosten,
coördinator beheer, telefoon-
nummer (+31) 0495 - 55 26 46.

Lifeproject Dommelvallei van alle kanten belicht

Tentoonstelling als vertrekpunt voor een wandeling

Sinds begin mei pronkt er in het bezoekerscentrum De Wulp een nieuwe tentoonstelling. Het thema van deze tentoonstelling is - u raadt het al - het Lifeproject in de Dommelvallei. De tentoonstelling heeft de vorm van een witte, rustgevende schelp en is geschilderd in lichte pasteltinten. Interactief en aantrekkelijk voor jong en oud.

Via een aanraakscherm bij de tentoonstelling kunt u een virtuele 'wandeling' maken door het heden, het verleden en de toekomst van Hageven-Plateaux. Ook kunt u inzoomen op verschillende biotopen met hun kenmerken en hun bewoners. Op een groot televisiescherm kunt u genieten van een natuurfilm.

Archeologie

In de tentoonstelling zitten archeologische vondsten in de Dommelvallei zoals pijlpunten en een bijltje van waarschijnlijk vijfduizend jaar oud. En de mensen die alleen maar geloven in loden kanonskogels moeten de zandstenen kanonskogel die bij het Turfven gevonden is zeker eens bekijken.

Een groen Europa

Op de informatieve wand komen verschillende aspecten van het natuurgebied aan bod. Zo vertelt de tentoonstelling hoe de Europese lidstaten de handen in elkaar geslagen hebben om de groene gebieden op het Europese continent te beschermen. De vogelrichtlijngebieden en de habitatrichtlijngebieden werden omgedoopt tot Natura 2000 gebieden. Projecten om de natuur te herstellen heten Lifeprojecten.

Beheerwerken

De tentoonstelling laat ook zien dat

Overzicht van de tentoonstelling *Grenzeloze natuur* (foto's Gaby Bollen)

voor grootschalig natuurherstel soms ingrijpende werken nodig zijn. Sommige locaties lijken zelfs eerder op een bouwwerf dan op een natuurreservaat. Maar alles gebeurt met het oog op de toekomst. Landbouwpercelen worden 'vernatuurlijkt', rietmoerassen worden vergroot, vennen worden gegraven. Even door de zure appel bijten om daarna een prachtig natuurherstel te aanschouwen.

De vallei van de Dommel

De rode draad door het project en de tentoonstelling is de Dommel. Met zijn oorsprong in Peer en zijn 146 km lange loop, is dit een van de belangrijkste riviertjes van Vlaams Limburg en Nederlands Brabant. Deze waterloop herbergt niet alleen veel flora en fauna, maar is ook een belangrijke trekroute voor vogels, zoogdieren en vissen.

Buitenplezier:

dieren en planten spotten

Na het bezichtigen van deze informatieve en interactieve tentoonstelling in bezoekerscentrum De Wulp, moet u vooral gaan genieten van al het moois buiten. Oog in oog staan met een zandloopkever. De bruine kiekendief zien zweven boven de rietvelden. Koeien zien grazen op de heide. Een mooie landschapsfoto trekken. Een tocht door Hageven-Plateaux is een echte belevenis.

Een woordje met... Rik Bosmans

Vroeger beroepsmatig zo'n 40 jaar werkzaam in de vleessector, nu vooral bezig (al meer dan een

kwart eeuw) met de imkerij en ook met het natuurgidsen.

“Het kan niet groen genoeg voor mij zijn!”

Rik Bosmans (foto Theo van den Berkmortel)

Rik woont vlakbij zijn geliefde Smeethof en tijdens het gesprek bleek dat hij altijd een vroege vogel is. “Ik word 's morgens altijd al met plezier wakker”, zo begint hij het gesprek. Zijn vrouw Wieske beaamt dat. Zij nodigt ons meteen gastvrij uit aan haar keukentafel, waar we kunnen genieten van een stuk heerlijke bosbessenvlaai. “Dat streekeigen gebak past goed binnen GrensPark Kempen~Broek”, aldus een goedlachse Rik.

Stiltewandelingen

Na een opleiding als educatief vrijwilliger in het Provinciaal Natuurcentrum Bokrijk is hij actief met het gidsenwerk voor het secundair (voortgezet) onderwijs in bijvoorbeeld het Hageven, Nationaal Park de Hoge Kempen en GrensPark Kempen~Broek. “Vooral vijver- en bosbiotoop excursies vind ik erg leuk om te doen, maar ook de stilte-excursies. Stille is een groot goed en lawaai is een milieubedrijf (of een maatschappelijk kwaad). Tijdens de stiltewandeling maken de deelnemers kennis met het geluid van de stilte. Het is dan niet de bedoeling dat iedereen stil moet zijn, maar dat men de geluiden die

eigen zijn aan de natuur leert kennen. Met een decibelmeter meten we op diverse plaatsen de omgevingsgeluiden en luisteren we naar het ruisen van de wind, naar vogelgeluiden, naar het kabbelen van een beek. Met stethoscopen luisteren we naar de sapstroom van bomen. Voor veel mensen een bijzondere ervaring.” In de Agenda op pagina 4 vindt u de datum van de eerstvolgende stiltewandeling.

Natuurbeleving

Waar komt je belangstelling voor natuur vandaan? Rik daarover: “Waar ik het van heb? Ik zou het niet weten! In mijn kindertijd was ik altijd al met kleine beestjes bezig. Het vangen van meikevers, lieveheersbeestjes, vlinders, loopkevers, stekelbaarsjes of salamanders. Het woord ‘natuurbeleving’ bestond toen nog niet, het was er gewoon! Alles wat bewoog ging in doosjes of glazen potjes. Er zijn daardoor heel wat beestjes doodgegaan. Ik besef maar al te goed, dat ik nog veel goed te maken heb. Door het educatief vrijwilligerswerk dat ik nu doe, hoop ik daaraan te kunnen voldoen.”

Rik veert zichtbaar op als hij over zijn achtjarige kleindochter Zanna

begint: “Zanna gaat graag met mij mee. Het is geweldig om te zien, hoe enthousiast zij kan worden als wij samen op pad zijn. Zij noemt mij altijd pake* eigenlijk zou zij mij bompa* moeten noemen, maar dat komt omdat mijn vader een aantal jaren terug nog leefde. Dus dat is zo gebeven. Zanna vindt alles interessant, of het nu over paddenstoelen, beestjes of vogels gaat. In elk seizoen valt er wel wat leuks te beleven.”

Cultuurverschillen

Zijn er veel verschillen tussen België en Nederland? Rik is daar duidelijk in: “Er zullen best wel verschillen tussen deze twee landen zijn, maar zo voel ik het niet. In de taal kunnen misverstanden ontstaan, echter dit komt veelal door verschillen in cultuur, geschiedenis en levensstijl. Maar als je het aan mij vraagt: de samenwerking is uitstekend. En och, het moppen tappen hoort er gewoon bij!”

Rik zou graag Mart van den Boogaert, secretaris Imkervereniging Sint-Ambrosius in Weert, willen aanwijzen voor het volgende interview.

* pake = vader. bompa = opa

Paddenstoelenwandeling onder leiding van Rik (tweede van links)

Agenda

Natuurpunt

Zondag 6 juli

Natuureducatieve wandeling in de vloeiveiden Lommel van 13.45 – 17.00 uur. Vertrek Wateringhuis (eind Koloniestraat).

Zondag 13 juli

Stiltewandeling Smeethof van 9.00 – 11.30 uur. Vertrek parking Smeethof, Bocholt.

Zondag 20 juli

Bloemen- en insectenwandeling van 14.00 – 17.00 uur. Vertrek De Wulp.

Zaterdag 30 augustus

– Vlinderwandeling Bocholt van 14.00 – 17.00 uur. Vertrek kerk van Reppel.

– Nacht van de Vleermuis, 20.00 – 22.30 uur. Vertrek Oud Dommelhof, Toekomstlaan 7, Neerpelt.

Zondag 7 september

Heidewandeling Neerpelt van 14.00 – 17.00 uur. Vertrek De Wulp.

Natuurmonumenten

Zondag 14 september

Herfsttijlooswandeling Hageven-Plateaux van 10.00 – 12.00 uur. Vertrek Werkschuur, Barrier 15a, Bergeijk. Er wordt een vergoeding gevraagd. Aanmelden (+31) 045 – 563 03 55.

NMC De IJzeren Man

Vanaf juli

Tentoonstelling giftige planten (NMC).

Zondag 17 augustus

Wandelexcursie Malpievennen. Start om 9.00 uur op de Dries Weert (IVN Weert e.o.).

Dinsdag 2 september

Lezing Mondiale milieuproblemen en globalisme door Werner von Scheibler. Aanvang 19.30 uur in het NMC (IVN Weert e.o.).

Dinsdag 9 september

Lezing Argonne (Frankrijk) door Marc de Clerck. Aanvang 19.30 uur in het NMC (IVN Weert e.o.).

Zondag 14 september

Fietstocht door de omgeving. Hoe wordt aandacht besteed aan leefgebieden voor soorten en welke invloed heeft het milieu op biodiversiteit? Start tussen 13.00 en 14.00 uur bij het NMC te Weert (IVN Weert e.o.).

Bakewells Peelke weer natuurpareltje dankzij vrijwilligers

In Weert hebben Scouting Hubovra en IVN Weert e.o. samen met Natuurmonumenten afspraken gemaakt over een jaarlijkse werkdag aan het Bakewells Peelke. Op deze werkdag zijn een honderdtal scouts en hun begeleiders druk in de weer met snoeien, afzetten en uit het water lieren van wilgen. Het bijna dichtgegroeide ven Peelke knapt er zichtbaar van op en wordt weer een natuurpareltje.

Vorig jaar is het gebied door Staatsbosbeheer overgedragen aan Natuurmonumenten. Daarbij bleek dat ProRail (Spoorweg infra-beheerder) tijdens een teamworkdag onder begeleiding van het IVN al eens een flinke start had gemaakt met het project. Het ven dreigde dicht te groeien. Dus er moest actie worden ondernomen. Daaruit ontstond het idee om met de scouting werkdagen te organiseren. In 2006 was er een werkdag met 112 scouts en begeleiders. Helaas viel de dag in 2007 letterlijk in het water, maar op 30 augustus a.s. gaan ze weer aan de slag.

Werkzaamheden

De bomen en jonge struiken op de omliggende dijk zijn verwijderd. Behalve de grote bomen, die blijven natuurlijk staan. Op 30 augustus helpen de jongste scoutingleden de natuur een handje door te snoeien en hout-

Vrijwillige scouts werken aan Bakewells Peelke (foto Jan Aarts)

wallen aan te leggen. De oudere groepen krijgen het zwaardere werk voor de kiezen. Ze gaan struiken omzagen in het bijna dicht gegroeide ven. De sterke mannen trekken de stronken uit de grond met behulp van lieren. Tot nu toe hebben de vrijwilligers circa 15% vrij gemaakt, dus ze kunnen nog een aantal jaren vooruit. Het is goed om te zien dat iedereen geniet van het samenwerken in de natuur.

Bakewells Peelke is 32 hectare groot en valt onder de Weerter- en Budelerbergen. Het ligt tussen de spoorlijn Eindhoven-Weert en de Eindhovenseweg. Inlichtingen: Huub Joosten, coördinator beheer, telefoonnummer (+31) 0495 - 55 26 46.

Openingstijden

Bezoekerscentrum De Wulp

Tussenstraat 10, B-3910 Neerpelt, België, telefoon (+32) 011 – 80 26 77, e-mail: dewulp@skynet.be, www.dewulp.net. Op zaterdag en zondag open van 14.00 tot 18.00 uur en op woensdag van 13.00 tot 17.00 uur. Voor groepen na afspraak van dinsdag tot en met vrijdag.

NMC De IJzeren Man

Geurtsvenweg 4, 6006 SN Weert, Nederland, telefoon (+31) 0495 – 52 48 93, e-mail: info@nmcweert.nl, www.nmcweert.nl In de zomertijd geopend van dinsdag tot en met zondag tussen 13.00 en 17.00 uur en in de wintertijd tussen 13.00 en 16.00 uur.

Colofon

Wulpenvlucht is een gezamenlijke kwartaal-uitgave van Natuurpunt vzw en Vereniging Natuurmonumenten. Het wordt gratis verspreid onder geïnteresseerden. Voor een abonnement kunt u bellen naar (035) 655 99 11 (Nederland, Natuurmonumenten) of naar (011) 80 26 77 (België, Bezoekerscentrum De Wulp).

Redactie

Theo van den Berkmortel, Gaby Bollen, Ghis Palmans, Willy Pardon, Nicoline van Tiggelen

Eindredactie + v.u.

Van Tiggelen Tekst & Communicatie, Oirschot

Opmaak

Ster design BNO, Eindhoven

Drukwerk

Drukkerij van Drunen, Eindhoven